

κατόπι κάμποσες κουβέντες γιὰ τὴν ὠφέλεια ποὺ θάφερναν τέτοια βιβλία ἂν τυπωνόντουσαν.

Ἐνεργίσαμε, χτυπήσαμε πόρτες, τρέξαμε, καὶ τελοσπάντων τὸ τυπώσαμε.

Ὅλοι ὅσοι ἔκαναν τὸν κόπο νὰ διαβάσουν τοὺς «Παιδαγωγικοὺς Μύθους», πιστέψω θὰ συμφωνήσουν πὼς εἶναι καὶ μεγάλο γιὰ τὴν Ἐκπαίδεψιν τὴ Δημοτική.

Εἶναι ἀλήθεια ἀδιαφιλονίκητη πὼς ἡ φιλολογία μας στὰ τελευταῖα χρόνια πῆρε ἀρκετὸ δρόμο καὶ εἶναι πολλοὶ οἱ λογογράφοι μας κ' οἱ ποιητὲς ποὺ ἀξίζουν νὰ στεφανωθοῦν μὲ δάφνη. Ἀλλ' εἶναι ἀλήθεια πάλι πὼς ὅλοι αὐτοὶ οἱ ποιητὲς κ' οἱ λογογράφοι μας ἀφιέρωσαν τὴν ἐργασία τους γιὰ τοὺς ΜΕΓΑΛΟΥΣ.

Γιὰ τοὺς ΜΙΚΡΟΥΣ, γιὰ τὸ ΠΑΔΙ πολλοὶ λόγοι ἀφιέρωσαν τὴν ἐργασία τους. Καὶ γιὰ νὰ πούμε τὴν ἀλήθεια, μόνο ὁ μέγας μας Πάλλης, ὁ με ταφραστής τῆς Ἰλιάδας, συλλογίστηκε τὰ παιδιὰ κ' ἔγραψε τὰ ἔμμορφα του καὶ καλοδουλεμένα τραγούδια. Πολλὲς φορές διάβασα καὶ στὸ «Νουμά» καὶ σ' ἄλλα περιοδικὰ καὶ σὲ μελέτες πὼς πρέπει νὰ δυναμώσουμε τὸ Δημοτικὸ σχολεῖο, νὰ δώσουμε στὸ παιδί ἔμμορφα δηγήματα, εὐκολὰ ποιηματάκια, μὰ λίγες φορές εἶδα νὰ γίνονται αὐτὰ.

Γι' αὐτὸ νομίζω πὼς εἶναι δικαιολογημένος ὁ ἐνθουσιασμός ἐκείνων ποὺ τίπωσαν τοὺς μύθους τοῦ Περιγαλιῆ.

Ἀφοῦ τυπώθηκε τὸ βιβλίο, εἶδα στίς ἐφημερίδες νὰ γράφουν γι' αὐτὸ καὶ—ἂν δὲν κατάλαβα καλά—νὰ μὴ μποροῦν νὰ νιώσουν τὸ σκοπὸ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου.

Ἐνας λ. χ. ἔγραψε πὼς ἀντὶς οἱ μῦθοι τοῦ Αἰσώπου νὰ ἀπλοποιηθοῦν—ἀφοῦ προορίζονται γιὰ παιδιὰ—ἐκφράζονται μὲ περισσότερα λόγια, ἐνῶ, λέει, τῷ Αἰσώπου οἱ μῦθοι εἶναι ἅπλοι καὶ δὲν ἔχουν περιττὰ λόγια.

Κ' ἔφερνε παραδειγμα τὸν πρῶτο μῦθον τῶν «Παιδαγωγικῶν Μύθων».

Ὁ πρῶτος μῦθος εἶναι ὁ μῦθος τοῦ Αἰσώπου «Παῖς καὶ κοχλίας». Καὶ ἔγραψε ὁ κριτικός: «Τὸ ἀρχαῖον κείμενον εἶναι ἀπλούστερον, ὅταν λέγῃ:

ναϊκάς ὅσο δὲν παίρνει. Ἀλλ' ὁ δουλειὰ δὲν εἶχε ξεκοκκάλλει τοὺς παραδίδες τοῦ γέροντος καὶ κυνῆγας τίς γυναῖκες. Σάματις καὶ στὴ Φλώρα δὲν εἶχε κανὼμένα τὰ γλυκὰ μάτια; Μὰ ἡ Φλώρα δὲν εἶταν' ἀπὸ κείνες.

— Σὲ μένα μὴν τὸ ξαναπῇς αὐτό, κύριε Νίκο. Ἄστε με στὴ φτώχεια μου.

Ἔτσι τοῦπε, καὶ ἀπ' ἐπὶ τὸς δὲ κύριος Νίκος δὲν τὴν ξαναπῆρε. Μονάχα μιὰ μέρα. Ἐπλενε καὶ τότες καὶ ἀνέβηκε στὴν ταράτσα ν' ἀπλώσῃ τὰ ρούχα. Καθὼς φυσοῦσε βοριάδακι εἶχανε γίνῃ σὰ φωτιά τὰ μπράτσα τῆς κ' οἱ γάμπες τῆς. Τὸ πρόσωπό τῆς εἶταν' ἀναμμένο. Εἶχε σηκωθῇ στὰ νύχια γιὰ νὰ κρεμάσῃ μὲ νυχτικά τῆς κυρίας καὶ τραγουδοῦσε σιγαλά:

Κάτου στὸ γιολὸ
Κάτου στὸ περιγιάλι

.....

Κι ἀνεφάνηκε
τὸ ποδοστράγαλό τῆς

Τῶν οἰκίων ὁμῶν ἐμπιπραμένων ὁμοῖς ἔδετε, ἐνῶ ἀπεναντίας ἡ μεταφράση λέει:

Μωρὰ μου παλληκάρια

τὰ σπῖτια σας ἐπιάσανε στὰ κάρβουνα φωτιά

καὶ οἷς τρογοῦδι ἀρχίζετε, σὰ νῆστε στὰ χορτάρια ;»

Φαίνεται ὅτι ὁ κριτικὸς ποῦγ' αὖτε αὐτὰ ξέρε καλὰ τ' ἀρχαῖα ἑλληνικά. Καὶ φαίνεται ἀκόμα πὼς νομίζει ὅτι τὰ μικρὰ παιδάκια ποὺ πᾶν στὸ Δημοτικὸ θὰ ξέρουν καὶ αὐτὰ τ' ἀρχαῖα ἑλληνικά. Ἀλλ' ὅμως δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβῃ τί θέλει νὰ πῇ ὁ κριτικὸς ὅταν λέγῃ ὅτι τὸ ἀρχαῖον κείμενον εἶναι ἀπλούστερον ἀπὸ τὴν μετάφραση.

Τὸ ἀρχαῖον κείμενον βέβαια εἶναι ἀπλούστερον, ἀλλὰ γιὰ τὸ παιδί ποὺ θὰ ζοῦσε τὸν καιρὸ ποὺ ζοῦσε ὁ Σωκράτης καὶ ὅχι γιὰ τὸ παιδί τὸ σημερινόν. Γιὰ τὸ σημερινόν παιδί τὸ αὐτὸν οἰκίων ὁμῶν ἐμπιπραμένων δὲν εἶναι οὔτε ἀπλό, οὔτε ἄλλο τίποτα, παρὰ κάτι φωνητικὸ ἥχοι μιᾶς γλώσσας ξένης σ' αὐτό.

Ἄλλος κριτικὸς—ἀπ' αὐτοῦς ποὺ δὲ βρίσκουν τίποτα καλὸ σ' αὐτὸν τὸν τόπο κρίνοντας τοὺς «Παιδαγωγικοὺς Μύθους» ἐράδισσε ἕνα σωρὸ φιλοσοφικὰς θεωρίας καὶ καταστάλαξε στὸ ὅτι οἱ μῦθοι δὲν κάνουν τίποτε στὰ παιδιὰ. Ὁ ἴδιος κριτικὸς σ' ἄλλη ἐποχὴ μπορεῖ νὰ γράψῃ τ' ἀντίθετα. Γι' αὐτὸ δὲν ἀξίζει νὰ πῇ κανεὶς περισσότερα.

Τελειώνοντας, νομίζω πὼς πρέπει νὰ πῶ αὐτὰ τὰ λίγα λόγια:

Ὅσοι ἀναλάβαμε νὰ τυπώσουμε τὸ βιβλίο αὐτὸ βέβαια δὲν ἔχουμε τὴν ἰδέαν πὼς εἶναι τέλει στὸ εἶδος του. Εἶναι ὅμως βιβλίο ποὺ μπορεῖ νὰ χρητινῇ στὰ σχολεῖα μας κάμποσα χρόνια γιὰ εἶναι γραμμένο ἀπλά, μὲ σίγους ὁμορφους δημοτικούς, μὲ συνείδηση.

Ἐγὼ τουλάχιστον ἔχω τὴν ἰδέαν πὼς στὸ χέτιο τῆς Δημοτικῆς γλώσσας καὶ ἐκπαίδεψης ὁ Γιάινης Περιγαλιῆς ἔβαλε ἕνα γερὸ θεμέλιο. Ἀς ἐρθοῦν ἄλλοι ν' ἀποτελειώσουν τὸ χέτιο.

Ἀθήνα.

ΘΑΝΟΣ ΤΡΥΓΟΝΙΔΗΣ

ΤΑ ΣΑΒΑΤΟΒΡΑΔΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ,

Τὸ προτελευταῖο Σαβατόβραδον τὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμά» γιομάτο· ὁ Ρήγας Γκόλφης μᾶς ἀπάγγειλε διάφορ' ἀνέκδοτα τραγούδια του, ποὺ τὰ περισσότερ' ἀπ' αὐτὰ θὰ δημοσιευτοῦν στὸ «Νουμά» κ' ἔτσι κάθε παίνεμα γίνεται περιττό, ἀφοῦ θὰ μπορέσουν οἱ ἀναγνώστες μας μοναχοὶ τους νὰν τὰ κρίνουν καὶ νὰν τὰ ἐχτιμήσουν.

Τὸ τελευταῖον Σαβατόβραδον, (6 τοῦ Φλεβάρη), ποὺ μᾶς ζωντάνεψε στὴ θύμωσιν τὰ παλιά, τὰ ξέχαστα Σαβατόβραδα τοῦ «Νουμά», ὁ φίλος κ. Ν. Ποριώτης μᾶς κράτησε τρεῖς ἀλάκαιρες ὥρες γητεμένους, μιλώντας μας γιὰ τὴν ἀδράνεια τοῦ στόλου μας στὰ 97.

Μὰ ἀξίζει νὰν τὴν δηγηθῶμε κάπως πρὸς πλῆξιν τὴν ἐξοχὴ αὐτὴ βραδιά. Ἀπὸ τοὺς παλιούς εἶχαν ἔρθει οἱ Γ. Ἀδάξος, Σπύρος Ἀναστασιάδης, Ν. Ποριώτης, Ρήγας Γκόλφης, καὶ Θ. Σάκκης, καὶ ἀπὸ τοὺς νέους δύο τρεῖς καὶ ὁ ταχτικώτατος κ. Βατάλας, ὁ Νούντιος τῆς Ἀλεξανδρειανῆς «Νέας Ζωῆς». Ἀρχίνης ἡ κουβέντα, φιλικὴ κουβέντα μὲ χωρατὰ καὶ μὲ ἀνέκδοτα διάφορα καὶ σιγὰ σιγὰ πέρασε στὸν πόλεμον τοῦ 97. Ὁ Ποριώτης, ποὺ εἶταν τότε ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ καὶ ἰδιαιτέρως γραμματικὸς στοὺς δύο ναύαρχους, Σαχτούρη καὶ Στκαμτέλλο, πῆρε τὸ λόγο καὶ ἀρχίνης νὰ μᾶς ξιστοράει μὲ τὸ νὶ καὶ μὲ τὸ σίγμα, μὲ καθεκαστα περιεργότατα καὶ μὲ ἀνέκδοτα χαρακτηριστικά, τὴ δόξα (!) τοῦ στόλου μας, ποὺ ἂν ἤθελε γραφτοῦν ὅσα μᾶς εἶπε, πολλὰ σκοτεινὰ σημάδια τῆς περιφημίας ἐκείνης ἐποχῆς θὰ φωτιζόντουσαν.

Μιὰ ὥρα, τὸ πολὺ μιᾶμιση, καθόμασταν καθὲς Σαβατόβραδον στὸ γραφεῖον—καὶ ὅμως τὸ περασμένο Σαβατόβραδον κυλήσανε τρεῖς ἀλάκαιρες ὥρες, χωρὶς καθόλου νὰν τὸ νιώσουμε.

ΕΝΑΣ ΠΑΛΙΟΣ

Βγαίνουνε σὲ λίγῳ

ΜΑΝΘΑΝΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

Ἔργο 4. Κομμάτια πιάνου. Πρώτη σειρά (Νυχτιάτικο, Πατινάδα) σ' ἕναν τόμον φράγκα 4.

Ἔργο 3. Ἀπὸ χῶρες καὶ χωριά. Τραγούδια γιὰ μιὰ φωνὴ μὲ πιάνο [γιὰ ἀψυλὴ φωνή]. Πρώτη σειρά (Πατινάδα, ἡ ἥλιος λάμπει πάλι, οἱ γειτόνοι μὴ μᾶς δοῦνε) σ' ἕναν τόμον φράγκα 5.

[Γιὰ μεσαικιά φωνή]. Δεύτερη σειρά (ἀγαπιόνταν, ἡ Μπαγιαντέρα, οἱ δύο διαλαλητὰδες) σ' ἕναν τόμον φράγκα 5.

Ὅλα μαζί φράγκα 12.

καὶ σὲ λιγάκι ἡ ταράτσα ἐμοῖζε σὰν καρὰβι μὲ φόρτα τὰ πανιά. Τ' ἀεράκι φούσκωνε τίς νυχτικές, φούσκωνε τὰ σεντόνια, φούσκωνε τὰ κλύβια, κ' ἔλεγε, πὼς τὴν θάρμενίσ' ἡ ταράτσα. Κι ἀνάμεσα στὰ κάτασπρα πανιά, πανώρια καπετάνισα ἡ μελαχροινούλα Φλώρα. Σὰν ἄγγελος πτερὰ κινούσε τὰ χέρι τῆς στὸ βιαστικὸ ἀπλωμα. Τὰεράκι παιγνιδάριο τῆς φούσκωνε τὰεπρον μισοφοράκι κ' ἡ Φλώρα τραγοῦδασ:

Τὸ μῆλον ποῦναι στὴ μιλιά
τὸ παραγινωμένο
ἂ δὲν τὸ κόπης σέπεται...

Μὰ ἡ μιλιά τῆς κόπηκε καὶ στάθηκε σὰν ἀπολιθωμένη, μὲ τὰ χέρια σηκωμένα στὸ σκονί. Ἀφογκράστηκε· κάποιος ἀνέβαινε βιαστικὰ τὴ σκάλα τῆς ταράτσας καὶ κατάλαβε ἀπ' τὸ τκοῦνι, ποὺ χτυποῦσε ὀρμητικὰ τὰ σκαλοπάτια, πὼς ἐρχόταν' ἡ δεσποινίδα.

— Τί νὰ τρέχῃ πάλι—ἔβαλε μὲ τὸ νοῦ τῆς ἡ Φλώρα.—Νεῦρα ποὺ δὲ φάνηκε ὁ λεγάμενος.

Σὲ μιὰ στιγμή ἡ δεσποινίδα βρέθηκε μπροστὰ τῆς. Τὰ κομμένα μάτια τῆς πετάγανε φωτιές, τὸ

κ' ἔλαμψ' ὁ γιολὸς
κ' ἔλαμψ' ὁ κόσμος ὅλος...

Ἐξήριον ἔπαψε τὸ τραγοῦδι τῆς φάνηκε πὼς ἄκουσε κάπου σὰν ἀγκομαχητό. Κάποιος ἀνθρώπος ἀγωνιζόταν καὶ ἀνάσινε γλῆγορα, βελθεῖ. Γύρισε τότες φοβισμένη, καί, καὶ στὸ πορτέλλο ποῦβγαίνει ἡ σκάλα τῆς ταράτσας, εἶδε τὸ κεφάλι τοῦ κύρ Νίκου νὰ χάσκη πάνου τῆς. Μάτια γουρλωμένα, στόμ' ἀνοιχτό, τὰ μαλλιά κολλημένα πάνου στὸ ἰδρωμένο μέτωπο. Τὴν κοίταζε μὲ τὰ ὅλα του, σὰ νᾶθελε νὰν τὴ ρουφήξῃ. Πὼς εἶτανε! Τρομάρα. Κεὶ σὰν τὴν εἶδε νὰ γυρίξῃ, χάρθηκε. Ἡ Φλώρα δὲν πίστεψε καλὰ καλὰ πὼς εἶταν' αὐτός, μ' ἀπὸ τότες ὁ κύρ Νίκος δὲ γύρισε μάτι νὰν τὴ δῇ.

Ὡστόσο ἡ Φλώρα ἔφτασε στὸ κιώτιο κ' ἐρριξε μέσα τὸ γράμμα. Μετὰ γύρισε βιαστικὰ στὸ πλυσταριὸ καὶ ἔβγαλε χέρι-χέρι τὰ ρούχα, γιὰ νὰ τ' ἀπλώσῃ. Ἐπειτα ἀνέβηκε στὴν ταράτσα, σκούπισε τὰ σκονιὰ καὶ ἀρχίνης τ' ἀπλωμα.

Τὰ ρούχα μοσχοβολοῦσαν ἀπ' τὴν μπουγάδα,